

**Irakurtzeko gaitasunak hobetzeko Plana.
08-09 ikasturtea**

Izenburua:

Irakurtzeko gaitasunak hobetzeko Plana. 2008-2009

Proiektua landu duten tutoreen taldea:

María Jesús Asiain

Francisco Sierra

Cristina Conde

Javier García Ariza

Sergio González

Pedro Jimeno

Asun Moral

© NAFARROAKO GOBERNUA
Hezkuntza Departamentua, 2009

AURKIBIDEA

1. Sarrera
2. Proiektuaren helburuak
3. Egitura
 - 3.1. Antolaketa fasea
 - 3.1.1. Tutoreen taldea eratzea
 - 3.1.2. Tutoreei ikastetxeak esleitzea. Ikastetxeen banaketa
 - 3.1.3. Lantaldeko koordinatzailea
 - 3.1.4. Lantaldeko koordinatzailearen eginkizunak
 - 3.1.5. Ikastetxeko lantaldea
 - 3.1.6. Moodle plataformari buruzko prestakuntza berezia
 - 3.2. Prestakuntza fasea: bertaratu beharrekoa
 - 3.2.1. Moduluaren edukiak
 - 3.2.2. Atal pedagogikoa: irakurtzeko estrategiak
 - 3.2.3. Ebaluazio atala: ulermena ebaluatzea (PISA)
 - 3.3. Lanak egiteko fasea (*on line*)
 - 3.3.1. Lan egiteko prozesua eta metodologia
 - 3.3.1.1. Testua hautatzea
 - 3.3.1.2. Irakurtzeko estrategiak hautatzea, garatzea eta aplikatzea
 - 3.3.1.3. Irakurtzeko prozesuei dagozkien galderak egitea
 - 3.3.1.4. Praktikan jartzea eta emaitzak baloratzea
 - 3.3.1.5. Koordinatzaileak materialak biltzea
 - 3.3.1.6. Tutoreen taldeak lanak banaka berrikustea
 - 3.3.1.7. Moodle eran argitaratzea
 - 3.3.2. Material didaktikoak: egin beharrekoaren adibide bat
- 3.4. Esperimentazio fasea: praktikan jartzea

*...testua bete beharreko zuriunez, tarteez beterik dago; hura egin zuenak norbaitek beteko zituela aurreikusi zuen, eta bi arrazoirengatik utzi zituen zuri: Beste ezer baino lehen, testua mekanismo nagia (edo ekonomikoa) da, hartzaileak hari eransten dion zentzuaren gainbalioaz bizi dena [...]*¹

1. Sarrera

Ikastetxe bateko irakurketa planak elkarren osagarriak diren hiru alderdi jasotzen ditu, baina hirurek irakurtzeko gaitasuna hobetzeko helburuan egiten dute bat.

Lehenbizi, irakurketa dinamizatzeko jarduerak deitu izan ditugunak daude; horretan, aldizkariak, literatur lehiaketak, ibilbide literarioak, egileekiko topaketak, liburuaren eguna ospatzea eta abar sartzen dira.

Bigarrenik, liburutegia elementu esanguratsua da, ikerketarako eta informazioa lantzeko tresna gisa.

Azkenik, honakoa da hirugarren elementua, aurkezten dugun proiektuaren xedea: irakurtzeko estrategiak eta prozesuak garatzea, prozesu kognitibo gisa, eta halakoak diren aldetik, ikasgelan haien tratamendu didaktikoa egitea.

¹ Umberto Eco, Lector in fabula. La cooperación interactiva en el texto narrativo, Lumen argitaletxea, Batzelona, 1987, 76. or.

Proiektua irakurketa planaren hirugarren elementuan zentratu da: **dimentsio didaktikoari** dagokiona da; hau da: ikasgelan irakurtzeko estrategiak eta prozesuak irakastea eta ikastea.

2. Proiektuaren helburuak

Behin hasierako planteamendu hori definituta, **plan estrategikoaren** proiektua formulatzen dugu, haren muinari buruzko galdera batzuen bitartez: zer nahi dugun (helburuak), nola antolatzen garen (antolamenduko egitura), zein fase jarraitu behar ditugun (prozesuak), zer lortuko dugun (emaitzak) eta, azkenik, jarraipenari buruzko txostena (ebaluazioa).

Zer nahi dugu? Hezkuntza Departamentuak egin zigun enkarguaren arabera, irakasleentzako material zehatz eta baliagarri batzuk sortu behar genituen, PISA ebaluazio-markoarekin eta haren azpian dagoen irakurketarako eredu interaktiboarekin koherentzia izanen zutenak.

Honako helburuak definitu ziren:

- Irakurtzeko gaitasunak hobetzea eta garatzea, batez ere Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 3. eta 4. mailetan.
- Proiektu honetan ahal diren bigarren hezkuntzako ikastetxe eta ikastetxeetako sail didaktiko guztiak inplikatzeko.
- PISAren ebaluazio eredu eta Hezkuntza Departamentuaren proba diagnostikoak zabaltzea Bigarren Hezkuntzako arlo desberdinetako irakasleen artean, eta irakurketarako eredu interaktiboa ezagutzera ematea.
- Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 3. eta 4. mailerako materialen korpus bat prestatzea, haren bitartez ikastetxeetan irakurketa plana egin daitezen errazteko.

3. Egitura

Proiektuak lau fase dauzka:

- 3.1. Antolaketa.
- 3.2. Prestakuntza.
- 3.3. Lantzea: egitekoak zehaztea.
- 3.4. Esperimentazio-fasea.

3.1. Antolaketa fasea

Prozesuak, itxura batean erraza zen arren, nolabaiteko konplexutasuna zuen. Hori dela eta, ongi definitu behar izan ziren inplikaturiko sektoreen egitura eta eginkizunak. Lehenbiziko fase hau oso garrantzitsua izan zen, zeren eta horretan zenbait elementu sartzen baitziren jokoan: Hezkuntza Departamentuko arduradunak, tutoreen taldea (7), Moodle plataformara egokitzeko arduraduna, koordinatzaileak (60), lantaldeetan inplikaturiko irakasleak (600). Horrek esan nahi du, guztion artean, xede eta norabide batekin lanean koordinaturik jardun beharreko 700 pertsonako multzoa osatzen genuela.

Organigrama horretan, lehenbizi, **Hezkuntzako Antolamenduaren, Kalitatearen eta Berrikuntzaren Zuzendaritza Nagusia** zen planaren diseinuaz, garapenaz eta ebaluazioaz arduratu behar zuena. Beste maila batean, **Antolamendu eta Berriztapenerako Zerbitzuak** zuzendaritza nagusiaren eta tutoreen taldearen arteko solaskide moduan jardun du. Ondoren, **proiektua koordinatzeaz arduratu diren tutoreek**, Francisco Sierrak eta María Jesús Asiáinek, ondoko eginkizunak bete izan dituzte:

- Departamentuaren eta tutoreen arteko koherentzia bermatzea.
- Taldearen lanen plangintza egitea.
- Bileretarako deialdiak egitea.
- Antolamendu eta Berriztapenerako Zerbitzuari zuzendutako txostenak egitea.

Azkenik, **tutoreen taldea** eratu zen. Honakoek osatu zuten:

Gaztelania: San Adriánego Ega BHiko Javier García Ariza, Navarro Villoslada BHiko Pedro Jimeno, Corellako Alhama BHiko Cristina Conde eta Zizurko BHiko Francisco J. Sierra.

Euskara: Euskararen Irakaskuntzarako Baliabide Zentroko María Jesús Asiáin, Biurdana BHiko Sergio González eta Barañaingo Alaiz BHiko Asun Moral.

3.1.1. Tutoreen taldea eratzea

2008ko ekainean, zenbait irakasleren taldea osatzen hasi zen, hain zuzen ere irakurritzako ulermenaren arloko adituen taldea. Eginkizun hauek izan ditu:

- Ikastetxeetako koordinatzaileentzako eta lantaldeentzako hasierako prestakuntza ematea. Prestakuntza horren xedea izan da PISA ebaluazio-eredua (irakurketarako

eredu interaktiboa) zabaltzea. Lantegi zaila izan zen aldi berean prestakuntza ematea 600 pertsonari, 12 prestakuntza moduluren bitartez (112 ordu).

- Egitekoen tutoretza birtualak: lantaldeen egitekoen gaineko *on line* erako tutoretza.
- Koordinatzaileei aholkua ematea.
- Taldeei behar zituzten baliabideak eta materialak eskuratzea.
- Lantaldeek aurkeztutako egitekoak berrikusi eta zuzentzea.
- Landutako materialak zabaltzea.
- Esleituriko ikastetxeak koordinatzea.

3.1.2. Tutoreei ikastetxeak esleitzea. Ikastetxeen banaketa

Behin Tutoreen Taldea osatuta, ikastetxeak banatu ziren, honako irizpideei jarraituz:

- Hizkuntza ereduak (G, D) eta bi ereduak batera dituzten ikastetxeak.
- Ikastetxearen tamaina (banaketan, oreka bilatu nahi izan da).
- Banaketa geografikoa: ikastetxeak tutoreak lan egiten duen eremuan egotea.
- Ikastetxeen kopurua. Tutore bakoitza 7 ikastetxez arduratu da, eta ikastetxe bakoitzak 8 departamentu inguru inplikatzeko ditu; hau da, tutore bakoitzak 112 egiteko proposatzen, aztertzen eta zuzentzen ditu, bi lauhilekotan banaturik: urritik urtarrilera / urtarriletik apirilera.

3.1.3. Lantaldeko koordinatzailea

Koordinatzaileak tutoreen eta irakasleen lanaren ardatza dira. Honakoak izan ziren haiek hautatzeko irizpideak: 2007-2008 ikasturtean Santiago Arellanok eta Luis Izak emandako “Desarrollo de las estrategias lectoras” ikastarora joan izana (2008ko apirila) eta ikastaro hartako egitekoa apiriletik maiatzera egin izana (Francisco Sierrak eta María Jesús Asiáinen tutoretzapean, blog baten bitartez). Halaber, beste faktore batzuk ere hartu ziren kontuan; esate baterako, esku-hartze pedagogikoaren arloko prestakuntza eta lanbide-gaitasuna.

3.1.4. Lantaldeko koordinatzailearen eginkizunak

- Proiektua ikastetxeko Koordinazio Pedagogikoko Batzordeari aurkeztea.
- Ikastetxeko irakurketa planaren ardura duen taldearekin koordinatzea.
- Lantaldeetako bileretarako deialdia egitea eta bilera horiek koordinatzea.
- Taldekideei laguntzea egitekoak gauzatzeko prozesuan eta prozesu horren jarraipena egitea. Egitekoa praktikan jartzeko prozesua koordinatzea.
- Frogak berrikustea, irakasle tutoreari igorri aurretik.
- Irakasle tutorearekin harreman zuzeneko eta jarraitua izatea.
- Tutoreari ebazterik ez duen zalantzak jakinaraztea eta hark lantaldean zuzenean esku har dezan eskatzea.

3.1.5. Ikastetxeko lantaldea

Prestakuntza modalitate horren alde egin zen, ondokoengatik jo baitzen lan honetarako egokiena zela:

- Ikastetxean garatu beharrekoa da (prestakuntzarako eremu pribilegiatua da), irakaskuntzarako lan-esparruan eta kasuko sail didaktikoan.
- Prestakuntzak zuzeneko eragina du ikastetxeko proiektuan.
- Nahitaezko prestakuntzako 35 orduak segurtatzen dira.

Ikastetxe bakoitzak lantalde bat eratu zuen, koordinatzaile batek eta proiektuan inplikaturiko arlo bakoitzeko ordezkari batek osatua.

Lantaldeetako irakasleek honako lan hauek garatu dituzte:

- Testuak ustiatzeko ereduak sortu dituzte, PISA programako ebaluazio-esparruan finkaturiko erreferenteari jarraituz. Lantaldeko kide bakoitzak bi testu proposatu ditu: Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 3. mailarako bata eta 4. mailarako bestea.
- Ikasgelan hautatutako ereduak praktikan jartzea.

3.1.6. Moodle plataformari buruzko prestakuntza berezia

Tutoreek hasierako prestakuntza jaso zuten (6 ordu) Moodle plataformaren funtzionamenduari buruz. Sagrario Crespo (Euskararen Irakaskuntzarako Baliabide Zentroko aholkularia) izan zen irakaslea.

Bestalde, koordinatzaileak plataformaren erabilerari buruzko 3 orduko prestakuntza saio batera joan ziren. Hasierako prestakuntza laburregia izan zenez, parte-hartzaile batzuek tresna menperatzeko eta erabiltzeko arazoak izan zituzten.

Irailean, proiektuaren aurkezpen instituzionala antolatu zen, eta, ondoren, tutoreen eta koordinatzaileen lehendabiziko bilera antolatu zen.

Irailean bertan, lantaldeak formalizatu behar izan ziren irakasleentzako laguntza zentroetan.

3.2. Prestakuntza fasea

Bi alditan antolatu zen:

- lehen zatia: bertan egoteko prestakuntza.
- bigarren zatia: *on line* prestakuntza.

Bertan egoteko prestakuntza: prestakuntza moduluak. Egitekoen esanahia aldi berean partekatzeko funtsezko tresna dela jo zen. Ez dugu ahaztu behar, aldi berean 600 irakaslek hartu zutela prestakuntza bera. Horretarako, tutoreek ahalegin handia egin zuten materialak partekatzeko, eta metahizkuntza bateratu egin behar izan zuten; izan ere, bestela, nahaste terminologikoak eragin zitezkeen egitekoen garaian.

Tutoreen taldeak, Berrikuntza Zerbitzuarekin ados jarrita, 8 orduko 12 modulu (112 ordu) eskaini zituen PISA programako ebaluazio ereduari buruz eta irakurrizko ulermeneko estrategiak garatzeari buruz. Modulu horiek nahitaezkoak izan ziren lantaldea osatzeko.

3.2.1. Moduluaren edukiak

- ELGako PISA programa zer den ezagutzea.
- Irakurketarako eredu interaktiboa ezagutzea: irakurtzeko estrategiak.
- Testu baten irakurketan esku hartzen duten faktoreak ezagutzea.
- PISA programako ebaluazio-esparrua ezagutzea.
- Lantaldearen egitekoa aurkeztea.

Moduluak halako moduan antolatu ziren, non lantaldeen proposamenei erantzun egokia ematen baitzieten (prestakuntzaren funtzionaltasuna). Hartara, modulu honek argi bereizitako bi atal izan zituen:

- Testuen atal pedagogikoa, eredu interaktibotik abiatua: haren funtsezko edukia irakurtzeko estrategiaren aurkezpena izan zen.
- Bigarren atala, testuak PISA programako ereduaren ikuspuntutik ebaluatzeari buruzkoa.

3.2.2. Atal pedagogikoa: irakurtzeko estrategiak.

Irakurtzea prozedura bat da, eta prozedurak menperatzera iristeko ulermena landu beharra dago. Hori dela eta, ez da nahikoa –beharrezkoa bada ere– ikasleak bertan egotea irakasleak bere aurreikuspenak eraikitze prozesuan [...] Beharrezkoa da, gainera, ikasleak berak izatea markak eta indizeak hautatzen dituztenak, hipotesiak egin eta haiek egiaztatzen dituztenak, interpretazioak eraikitzen dituztenak, eta ikasleek jakitea horixe dela helburu jakin batzuk lortzeko beharrezkoa dena²

Agian horixe da testuliburuetan eta irakasleen praktikan gutxien ezagutzen den eta gehien ahaztuta dagoen estrategia. Gisa honetako galderak planteatu ziren: zer eginen dut testu batekin eta zer estrategia planteatuko dizkiot nire buruari nire ikasleak testu hori hobeki uler dezan? Une honetan, testua ikasgelan lantzeko modu onenari buruzko gogoeta metodologiko bat sortu nahi zen.

Oinarrizko baldintza bat hartu zen abiapuntu: estrategia egiten jakitea da, eta aukera ematen die gaikuntza duten irakurleei testuen esanahia ulertzeko. Bilatzen dena da ikasleak ahal den gaikuntza onena izatea irakurketan. Batzuek aipatu estrategiak beren kontura garatuko dituzte, baina gauza jakina da ikasle askok bakarrik ikasiko dituztela ikasgelako jardueretan berariaz planteatzen badira. Planteatzen zena, horrenbestez, auzi metodologiko bat zen: testu jakin baten aurrean, irakurketa gidatuko prozesu bat aurkeztea, eta bertan kasuko estrategiak jokoan jartzea.

Horretarako, gaikuntza duen irakurlearen ezaugarriak aurkeztu ziren.

I

² Isabel Solé, *Estrategias de lectura*, Graó argitaletxea, Bartzelona, 2008, 102. or.

CARACTERÍSTICAS DEL LECTOR COMPETENTE

- Leen con distintos **PROPÓSITOS** .
- Elaboran **HIPÓTESIS** .
- Aplican **ESTRATEGIAS** para resolver las dificultades de lectura .
- Utilizan el conocimiento previo para darle sentido a la lectura.
- Dirigen y controlan su comprensión durante el proceso.
- Adoptan las medidas necesarias para corregir los errores una vez que se han dado cuenta.
- Son capaces de distinguir lo importante.
- Hacen inferencias continuamente durante la lectura.
- Son capaces de hacer preguntas sobre lo leído.
- Utilizan el contexto (por ejemplo, significado de las palabras).
- Recapitulan continuamente.
- Buscan explicaciones alternativas abandonando falsas hipótesis.
- Desestiman la incoherencia: ignoran los errores

Hautatu den testurako egokiak diren irakurketa-estrategiak proposatuz, bilatzen duguna da testu hori ikasgelan lantzeko modurik onenari buruzko gogoeta metodologikoa egin dadin³

ESTRATEGIAS LECTORAS

- Reconocer el propósito de la lectura
- Reconocimiento rápido de palabras
- Comprender y asimilar nuevo vocabulario
- Establecer una jerarquía de ideas
- Formular hipótesis y predicciones
- Realizar inferencias
- Posicionarse críticamente ante la representación de la realidad presentada
- Evaluar el efecto de ciertas características lingüísticas en el significado
- Autorregulación del proceso lector

Une honetan, testua ikasgelan lantzeko modu onenari buruzko gogoeta metodologiko bat sortu nahi zen. Horrek ez du esan nahi beti eskema berari jarraitu behar zaionik, baina pentsatu zen bera zela hobekien antolatuta zegoena honelako ezaugarriak dauzkan prestakuntza ikastaro baterako. Oro har, ahaleginak egin ditugu testuarekin batera irakasleak egokitzen dituen ekintzak edo jarduerak (estrategiak, azken batean)

³ Ondoko lana irakurtzeko estrategien irakaskuntzari buruzko hurbilketa ezin egokiagoa da: Luis Iza, *Irakurketa plana Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxeetan*, Nafarroako Gobernua – Hezkuntza Departamentua, Iruña, 2006, 40-45 or.

aurkezteko, “aurretik”, “bitartean” eta “ondoren” egin beharrekoetan antolatuta. Nabarmendu dugu ahaleginak egin behar direla jarduera ahal den guztian egokiak izan daitezen testu bakoitzerako, zehaztaper handienarekin, eta adibideak jar daitezen. Eredu horretatik abiatuta estrategia batzuen adibideak aztertu genituen⁴.

**PROPUESTA METODOLÓGICA.
ANTES, DURANTE Y DESPUÉS DE LA LECTURA**

- Antes de la lectura
 - Hacer explícito el objetivo de la lectura
 - Comprender los propósitos:
 - Contexto: título, soporte, etc
 - Predicciones sobre el contenido
 - Activar los conocimientos previos
 - ¿qué sabemos?
 - Vocabulario que se conoce sobre el tema
 - Enseñar vocabulario necesario
 - Precisar cómo se leerá: subrayando, por apartados, etc.
- Durante la lectura
 - Elaborar y probar predicciones de diverso tipo
 - Realizar inferencias y resolver dudas de comprensión
 - Recapitular periódicamente el contenido
 - Evaluar el contenido y la forma del texto
- Después de la lectura:
 - Sintetizar el contenido: tema e ideas principales
 - Evaluar la respuesta del texto a las expectativas planteadas

Lehenengo atal honetarako laguntzako dokumentu bat prestatu genuen, irakasleek oso ongi baloratu dutena.

⁴ Irakurtzeko estrategien tratamenduari buruzko beste ikuspegi bat lan honetan aurki daiteke: Ángel Sanz, *Cómo diseñar actividades de comprensión lectora*, Nafarroako Gobernua – Hezkuntza Departamentua, Iruña, 2003. 35-36 or.

Adibide gisa, hurrengo ereduak kontsulta daiteke, DVDan jaso ditugun proposamen ugarietaz gainera⁵

La estructura del átomo

Entre 1906 y 1908 [Rutherford] realizó constantes experimentos lanzando partículas alfa contra una lámina sutil de metal (como oro o platino), para analizar sus átomos. La mayor parte de los proyectiles atravesaron la barrera sin desviarse, como balas a través de las hojas de un árbol. Pero no todos. En la placa fotográfica que sirvió de blanco tras el metal, Rutherford descubrió varios impactos dispersos e insospechados alrededor de un punto central. Y comprobó que algunas partículas habían rebotado. Era como si en vez de atravesar las hojas, algunos proyectiles hubiesen chocado contra algo más sólido...[Frag.]

Isaac Asimov Nueva guía de la ciencia (1984)

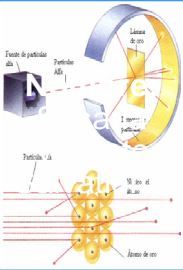
Estrategias de lectura: La estructura del átomo I			
ANTES DE LA LECTURA	Delimitar el propósito de la lectura: comprender el experimento realizado por Rutherford.	Elaboración de hipótesis: ante el texto, sin leerlo, viendo el título, anticipar de qué puede tratar, ante qué tipo de texto nos podemos encontrar...	Activación de conocimientos previos: quiénes fueron Rutherford y Asimov. Repasar los conceptos de átomo, primeros modelos atómicos ...

⁵ Ega DBHko (San Adrián – Navarra) Natur Zientzien Saileko irakasle Susana Valientek prestatua.

Estrategias de lectura: *La estructura del átomo II*

<p>DURANTE LA LECTURA</p>	<p>Lectura con los alumnos y explicación del vocabulario básico: "partículas alfa", "sutil", "ínfimo"</p>	<p>Recapitulaciones parciales: Para garantizar la comprensión de cada parte leída.</p>	<p>Subrayar las ideas más importantes del texto.</p>
-----------------------------------	---	---	--

Estrategias de lectura: *La estructura del átomo III.*

<p>DESPUÉS DE LA LECTURA</p>	<p>Elaboración de un dibujo en el encerado que ayude a comprender el experimento. Podría ser el siguiente:</p>
--------------------------------------	--

Argi dago gure prestakuntza ikastaroan irakurtzeko estrategiei buruz egin dugun azken hurbilketaren oinarria dela lortzea irakaskuntza lanean sar daitezela, modu naturalean eta eguneroko eginbeharren moduan, ikasgelan landutako testuak ulertzeko praktikak.

3.2.3. Ebaluazio atala: irakurriaren ulermena ebaluatzea (PISA).

Irakurtzea hezigarria izanen da, baldin eta aurretik hura antolatzen duen berariazko helburua ezagutzen bada. Eta helburuak nola edo hala irakurlearen adimena aktibatu behar du; ez da nahikoa izanen gonbita egitea testuetan erantzunak bila ditzan galdera erraz batzuen bitartez⁶.

Moduluaren bigarren atalean, testuen ebaluazioari ekin zitzaien PISA programaren ereduari jarraituz. Planteaturiko gaiak ebaluazioari buruzkoak izan ziren; kasu honetan, ebaluatzailea da hurbiltzen dena. Gure helburua da ikaslea ohituta egotea ikasgai guztietan irakurriaren ulermena ebaluatzeko ariketekin, gaia eta testu mota edozein direla ere. PISA programak erabiltzen duen marko teorikoa erabiliz, eskatu genuen testu bakoitzari buruz bi galdera egiteko “irakurtzeko prozesuak” deitutakoei buruz: informazioa lortzea, ulermen orokorra, interpretazioa edo inferentziak, edukiari buruzko balorazioa edo gogoeta eta formari buruzko balorazioa edo gogoeta⁷

Procesos lectores

Horretarako, irakurketan esku hartzen duten faktoreak aztertu ziren.

- TESTUEN EBALUAZIOA (PISA)
 - Irakurtzeko prozesuak:

⁶ Víctor Moreno, *Lectores competentes*, Anaya argitaletxea, Madril, 2004, 73. or.

⁷ Testu mota desberdinetako irakurtzeko prozesuen tratamenduari buruzko orientabide gisa, honakoa dokumentua ikus daiteke: Tareas lectoras por procesos.

19. orrialdean, Luis Izak, *Las evaluaciones internacionales y la mejora de la competencia lectora de los alumnos*, Nafarroako Gobernua – Hezkuntza Departamentua, Iruña, 2005, irakurtzeko prozesuak direla-eta egin daitezkeen lanei buruzko informazioa ematen digu.

- Informazioa ateratzea.
- Interpretazioa.

Interpretaciones o inferencias: un ejemplo

APLICA. UN DÍA EN LA SIERRA

Tu hermana fue con unos amigos a escalar en la sierra. "¿Qué hicisteis cada uno?", le preguntas. "Mira te he dibujado unas gráficas con los datos que fui recogiendo durante toda la mañana"

“Un día en la Sierra” (Matemáticas 4º ESO) / Procesos lectores: interpretaciones o inferencias

Sabiendo que:

- Dalia fue la más regular en su escalada.
- A Andrés le dio un calambre y durante un tiempo tuvo que subir mucho más despacio.
- Beatriz perdió un apoyo y, del susto, estuvo un rato parada.
- Carlos no tuvo su día y se cayó.

Indica cuál es la gráfica que corresponde a cada uno.

I-Dalia
 II-Carlos
 III-Beatriz
 IV-Andrés

NIVEL: 4º ESO / FORMATO: Discontinuo / TIPO: Expositivo con gráficos.
 FUENTE: Recursos fotocopiables ANAYA, 4º ESO, opción A.
 PROFESOR/A: Miguel Fernández, Inmaculada Lainé y María Victoria Nieves Plazaola. CENTRO: IES Benjamín de Tudela

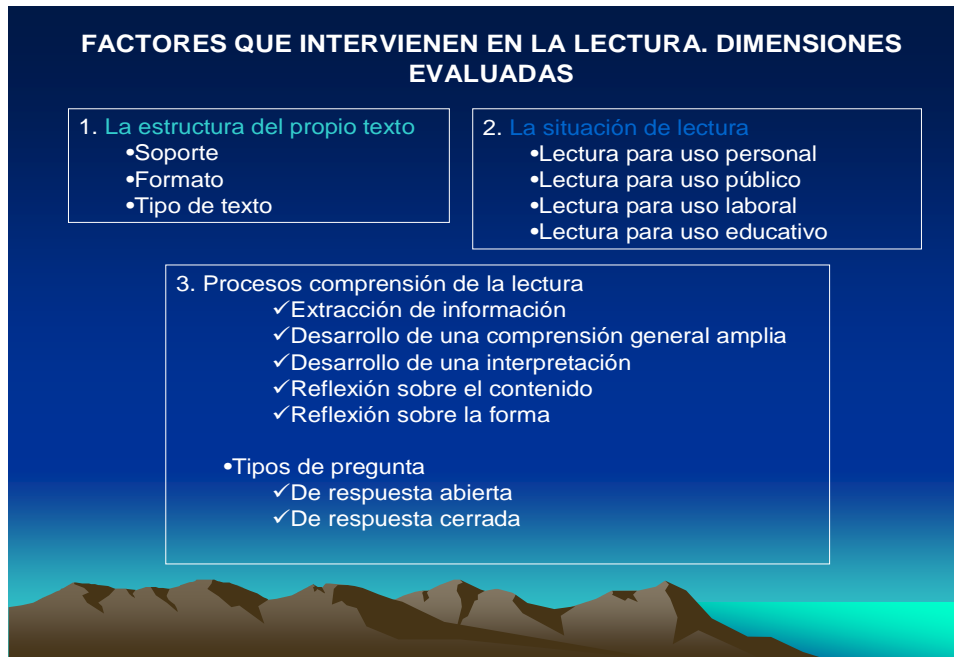
(Recursos fotocopiables ANAYA, 4º ESO, opción A)

- Gogoeta eta balorazioa.

EVALUACIÓN Y REFLEXIÓN SOBRE LA FORMA

10. ¿Se te ocurre otra forma de representar gráficamente estos resultados?
Respuesta: Sí, mediante un diagrama de barras.

- Zailtasun mailak (1etik 5era).
- Galdesortak.

3.3. Lanak egiteko fasea (*on line*)

Prestakuntza moduluaren bukaeran, jarraibide oso jakinak eta egutegi bat zituzten bi lan egitea proposatu zen:

Lehenengo lana: azarotik urtarrilera.

Bigarren lana: urtarriletik martxora.

Bi lanak berdinak dira, baina aldagaia testua hautatzeko irizpideetan dago.

Ikastaroari jarraipena emateko, Moodle plataforma daukagu Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Departamentuko Teknologia Berrien Programako (PNTE) zerbitzarian⁸ (<http://irati.pnte.cfnavarra.es/aulavirtual/>).

⁸ Plataformaren diseinua eta funtzionamendurako jarraibideak ezagutzeko, begiratu ondoko liburuxkan: Diseño y pautas de la Moodle: Plan de mejora de las competencias lectoras.

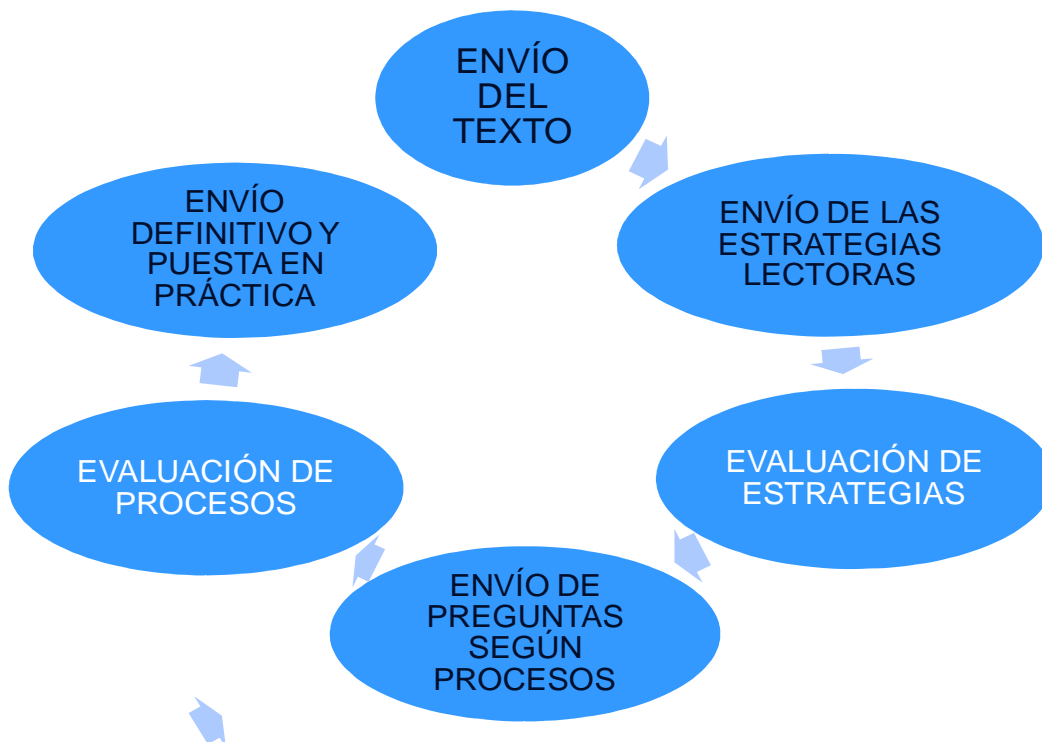
The screenshot shows a Moodle interface for a course titled "Plan de mejora de las competencias lectoras en Educación Secundaria Obligatoria". The main content area contains the following text:

MATERIALES REALIZADOS POR LOS COMPONENTES DEL GRUPO DE LECTURA

Os recordamos que uno de los objetivos del grupo de trabajo es publicar los materiales realizados por los profesores. Podéis comprobar que algunos ya están disponibles en el apartado 3 de la plataforma Moodle. Nuestra intención es seguir publicando cada vez más materiales, en algún caso, con alguna ligera modificación. Si alguien tiene algún inconveniente, puede comunicárselo a su coordinador o tutor.

The interface includes a top navigation bar with the Moodle logo and user information, a left sidebar with administrative and course management options, and a right sidebar with a calendar for March 2009 and a recent activity section.

3.3.1. Lan egiteko prozesua eta metodologia

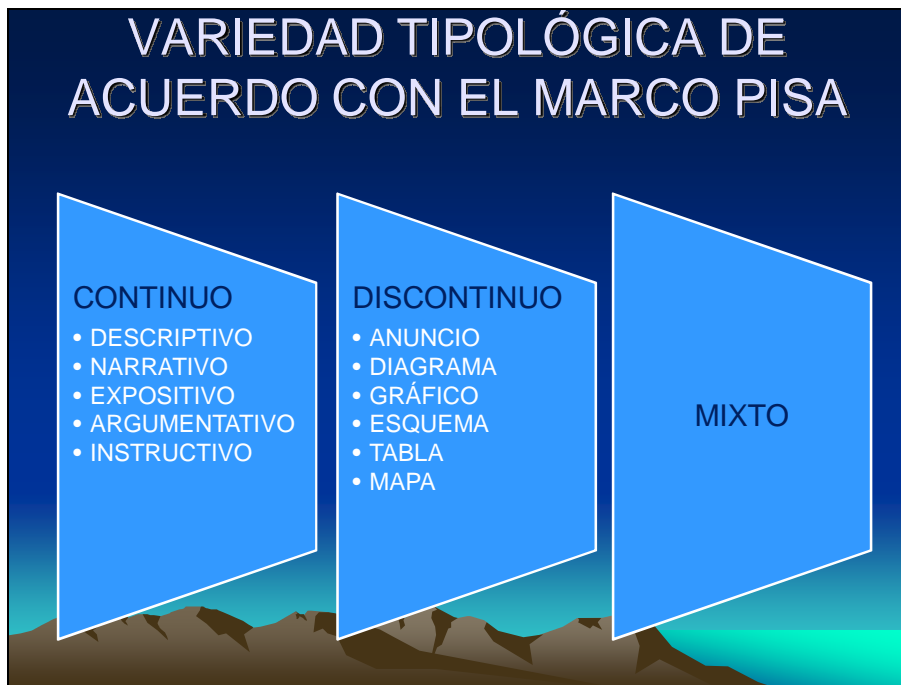

Jarraibideak dituzten bi lan egitea, honako faseak betez:

3.3.1.1. Testua hautatzea

Testua hautatzerakoan, honako irizpideak hartu beharko dira kontuan:

- Lehenengo lana: testu akademikoa / Bigarren lana: gainerako arloak.
- Testuaren euskarriari, formatuari eta motari begiratuko zaie, eta konbinatu egingen dira ikastetxe bakoitzerako desberdinak eta askotarikoak izan daitezten (gutxi gorabehera, PISA programak bere ebaluazioetan aurkezten duen portzentajeari jarraituz).
- Tutoreak hautatutako testuak berrikustea, ezarritako irizpideak bete daitezten. Horrela, lantalde guztietan bilatzen genuen aniztasun tipologikoa bermatu da. Hautatutakoek testuen abaniko zabalaren aniztasun errealarari erantzuten diote. Ikastaroaren emaitza gisa, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako arlo guztietako bostehun testu baino gehiago bildu dira, bai akademikoak, bai erabilera publikokoak.

Adibide batzuk:

LUCES Y SOMBRAS

Para poder percibir las múltiples formas que existen a nuestro alrededor es preciso que exista una fuente de luz, la cual puede ser natural o artificial. Los rayos de luz describen en los cuerpos opacos sobre los que inciden distintos grados de iluminación, según la situación de sus partes con relación a la dirección de tales rayos.

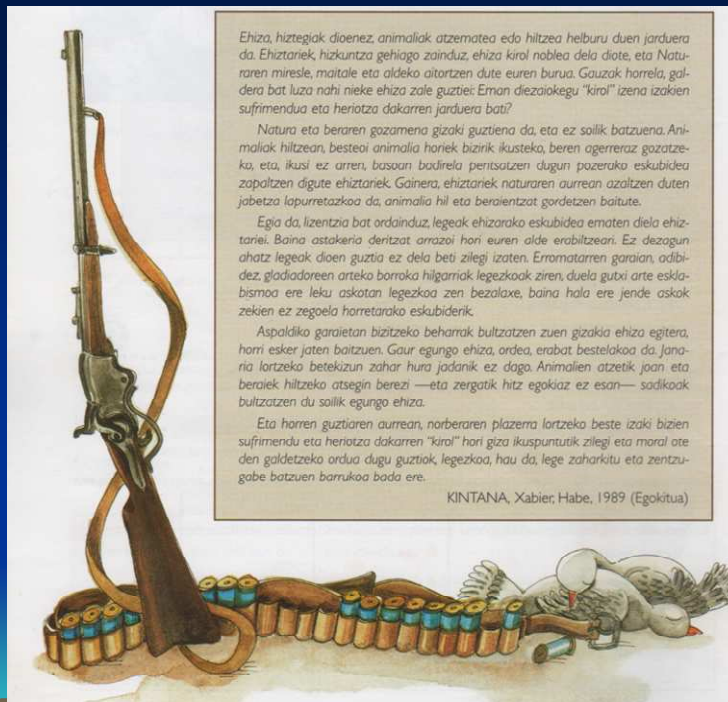
Las zonas en las que la luz incide directamente se denominan « zonas de brillo ». En estas zonas la luminosidad es muy intensa (plena), lo que puede dificultar la correcta percepción de las formas y las superficies.

LA LUZ Y EL CLAROSCURO

En las artes plásticas, la luz es un agente fundamental que tiene dos objetivos básicos: el primero pretende obtener la sensación de tridimensionalidad en las formas por medio del claroscuro, el segundo objetivo va dirigido a aportar unidad y equilibrio a la composición.

Educación Plástica. Texto continuo - Expositivo

Ehiza, hiztegiak dioenez, animaliak atzematea edo hiltzea helburu duen jardura da. Ehiztariek hizkuntza gehiago zainduz, ehiza kirol noblea dela diote, eta Naturaren miresle, maitale eta aldeko aitortzen dute euren burua. Gauzak horrela, galdera bat luza nahi nieke ehiza zale guztiei: Eman diezaiokegu "kirol" izena izakien sufrimendua eta heriotza dakarren jardura bati?

Natura eta beraren gozamenak gizaki guztiena da, eta ez soilik batzuenak. Animaliak hiltzean, besteak animalia horiek bizirik ikusteko, beren agerkeriaz gozatzeko, eta, ikusi ez arren, basuan badirela pentsatzen dugun pozerarako eskubidea zapaltzen digute ehiztariek. Gainera, ehiztariek naturaren aurrean azaltzen duten jabetza lapurretazkoa da, animalia hil eta beraienaz gordetzen baitute.

Egia da, lizentzia bat ordainduz, legeak ehizarako eskubidea ematen diela ehiztariari. Baina astakeria deritzat arrazoi hori euren alde erabiltzeari. Ez dezagun ahaztuz legeak dioen guztia ez dela beti zilegi izaten. Erramatarren garaian, adibidez, gladiadoreen arteko borroka hilgarriak legezkoak ziren, duela gutxi arte esklabismoa ere leku askotan legezkoa zen bezalaxe, baina hala ere jende askok zekien ez zegoela horretarako eskubiderik.

Aspaldiko garaietan bizitzeko beharrik bultzatzen zuen gizakia ehiza egitera, horri esker jaten baitzuen. Gaur egungo ehiza, ordea, erabat bestelakoa da. Janaria lortzeko betekizun zahar hura jadanik ez dago. Animalien atzetik joan eta beraien hiltzeko atsegin berezi —eta zergatik hitz egokiaz ez esan— sadikoak bultzatzen du soilik egungo ehiza.

Eta horren guztia aurrean, norberaren plazerak lortzeko beste izaki bizien sufrimendua eta heriotza dakarren "kirol" hori giza ikuspuntutik zilegi eta moral ote den galdetzeko ardua dugu guztiok, legezkoa, hau da, lege zaharkitu eta zentzugabe batzuen barrukoa bada ere.

KINTANA, Xabier, Habe, 1989 (Egokitua)

Orientación. Texto continuo - Argumentativo

EL PROBLEMA DEL AJEDREZ

Érase un rey de un país árabe que hizo un concurso para ver qué juego eran capaces de inventar sus súbditos de modo que le gustase. Uno tras otro, los juegos le aburrían al monarca, hasta que -por fin- un joven le mostró un juego nuevo: el ajedrez.

El rey quiso recompensarle por su juego y le dijo que le pidiese lo que quisiera. El inventor le pidió lo siguiente: en una casilla del ajedrez quería un grano de trigo, en la siguiente dos, en la siguiente cuatro, y así irían duplicándose los granos de trigo hasta pasar por todas las casillas del tablero. Al rey le pareció muy poco premio y así se lo hizo saber a su súbdito, quien insistió en la petición considerándose suficientemente recompensado. Pero el rey no sabía lo que realmente suponía el premio pedido por el ingenioso inventor, que demostró tanta imaginación creando el nuevo juego como pidiendo la recompensa ofrecida por el rey.

Veamos primeramente cuántos granos de trigo pedía:

Datos: el tablero tiene $8 \times 8 = 64$ casillas

Matemáticas. Texto continuo - Narrativo

niños soldado
si tú no haces algo, otros lo harán

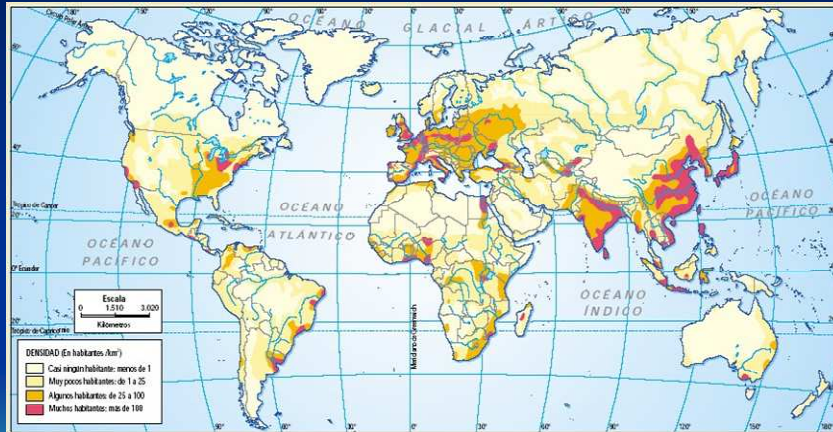
Mira este niño. Es más pequeño que el fusil. Y ahora mira a los que están detrás. Si tú no haces algo por este niño, ellos sí lo harán. Lo pondrán en primera fila. Y si muere, irán a una escuela a buscar a otro. Y después a otro, y a otro, y a otro... hasta que no queden niños. O hasta que hagamos algo. Y si tú no sabes qué hacer, nosotros sí sabemos.

Conéctate a www.actuaconamnistia.org y te lo contamos.

 Amnistía Internacional

Lengua. Texto discontinuo - Anuncio

LAS GRANDES CONCENTRACIONES DE POBLACIÓN

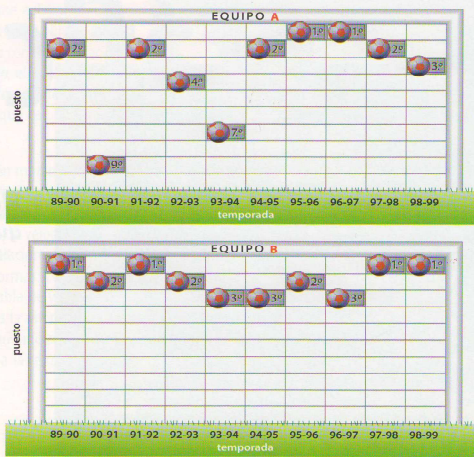

Ciencias Sociales. Texto discontinuo - Mapa

1 La información gráfica

Si eres aficionado a la lectura de periódicos y revistas o ves la televisión u otros medios de comunicación con frecuencia, seguramente habrás observado el importante papel que se otorga a las gráficas como vehículo más apropiado para transmitir un mensaje visual.

En la siguiente ilustración gráfica, ofrecida por un diario deportivo, se resumen, de manera comprensible, las clasificaciones de dos equipos de fútbol, A y B, durante los últimos 10 años:

Matemáticas. Texto discontinuo - Gráfico

4. Las grandes divisiones de la historia de la Tierra

4.1. El gran calendario

era	período	edad (m. a.)	vida	Evolución geológica
Cenozoico	Cuaternario	1,8	desarrollo y diversificación de los mamíferos	glaciaciones en el hemisferio norte
	Terciario	65	extinción importante por un impacto meteorítico	comienza la orogénesis alpina
Mesozoico	Cretácico	144	surgen las plantas con flores extinción de dinosaurios y amonites	gran subida del nivel del mar clima muy cálido en todo el globo
	Jurásico	208	las plantas gimnospermas dominan la superficie los dinosaurios se diversifican. Reptiles voladores y nadadores	se inicia la fragmentación de Pangea
	Triásico	251	primeros dinosaurios se produce la mayor extinción de la historia de la Tierra. Formación de Pangea	
Fanerozoico	Pérmico	286	los reptiles se diversifican	orogénesis Hercínicas
	Carbonífero	360	grandes extensiones de helechos gigantes surgen los reptiles	se forma Pangea
Paleozoico	Devónico	408	diversificación de los peces primeros anfíbios	orogénesis Calacroniana
	Silúrico	438	primeras plantas terrestres primera gran extinción	
	Ordovícico	505	abundan las algas marinas peces sin mandíbulas	Rodinia se fragmenta
Precámbrico	Cámbrico	542	surgen muchos invertebrados marinos con esqueleto externo diversificación explosiva de formas de vida marina primeros invertebrados marinos de cuerpo blando	850-600 m. a.: período muy frío (Tierra Blanca) 1 000 m. a.: los continentes se reúnen en una pangea (Rodinia)
	Arcaico Proterozoico	2 500	se forman grandes continentes organismos procariontes: arqueas y bacterias	microcontinentes
Hálico	Prehálico	3 800	rocas más antiguas conservadas	se forma la Tierra, la Luna, la atmósfera y los océanos
		4 500	formación de la Tierra	

CC.NN.
Discont.
Tabla

SNCF **BILLET-RESERVATION EUROSTAR** **GCPVPT CONVOI GB DE 01ADULTE**

CIV 87 AG **TARIF A/R CONSERVEZ TOUS VOS BILLETS**

ENREGISTREMENT AU PLUS TARD 30 MIN AVANT LE DEPART

02/08	12H09	LONDON WATERLOO	→	PARIS NORD	02/08	15H59	CLASSE	2	
TRAIN 9024 ES VOITURE C2 PLACE ASSISE 57									
A UTILISER DANS CE TRAIN									
SALLE				NON FUMEUR				01COULOIR	
SOUIS A CONDITIONS						EUR: **45.00			
GROUPE ADULTE						FRF: **295.18			

BU GROAD 159855 89019 00142732 N 989528901 CA A8C350

VACANCES F 04670 1301 BOSSER RPLCUV Parc 1/1

Conditions d'accès au train

Pour que votre billet soit valable ⁽¹⁾:

- Munissez-vous des pièces justifiant de votre tarif.
- Respectez les conditions d'utilisation de votre tarif.
- Empruntez le train pour lequel vous avez réservé.
- Composez séparément, lors de l'accès au(x) train(s), chacun des titres nécessaires à votre trajet en France et conservez-les jusqu'à la sortie de la gare d'arrivée. Voir dispositions reprises au Tarif voyageurs.

Si vous n'avez pas de billet valable, votre situation sera régularisée :

- au tarif de bord, qui inclut les frais d'émission à bord du train (d'un montant maximum de 10 € ⁽²⁾), si vous vous présentez de **votre propre initiative au contrôleur sur le quai du train ou à bord aussitôt après le départ,**
- au tarif contrôlé, si vous ne vous présentez pas de vous-même au contrôleur. La somme demandée par le contrôleur comprend en plus de l'insuffisance de prix éventuelle, une indemnité forfaitaire dont le montant peut atteindre 108 € ⁽²⁾ en cas de fraude.

L'échange et le remboursement des billets sont soumis à conditions, renseignez-vous dans les points de vente.

¹ Certains trains internationaux (Eurostar, Thalys, Artesia, Lyria, Elippos...) sont soumis à des règles spécifiques.
² Prix par personne au 01/07/2004.

Francés. Texto discontinuo - Formulario

3.3.1.2. Irakurtzeko estrategiak hautatzea, garatzea eta aplikatzea
 Irakurtzeko estrategiak hautatutako testuari egokituko zaizkio (atal pedagogikoa).

- Tutorearen lehenengo berrikuspena eta hobetzeko proposamena.
- Tutoreak eginiko ekarpenak txertatzea, egokituz jotzen badira, eta tutoreari bidaltzea.
- Tutorearen amaierako berrikuspena.

3.3.1.3. Irakurtzeko bost prozesuekin (ebaluazio atala) bat datozen galderak (beren erantzunekin) egitea

Askotariko galderak, PISA programaren irizpideak betetzen dituztenak.

- Tutorearen lehenengo berrikuspena eta hobetzeko proposamena.
- Tutoreak eginiko ekarpenak txertatzea, egokituz jotzen badira, eta tutoreari bidaltzea.
- Tutorearen amaierako berrikuspena.

3.3.1.4. Praktikan jartzea eta emaitzak baloratzea

3.3.1.5. Koordinatzaileak materialak biltzea

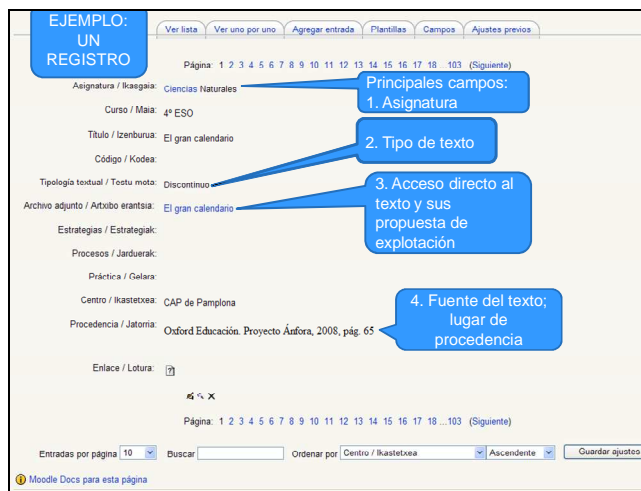
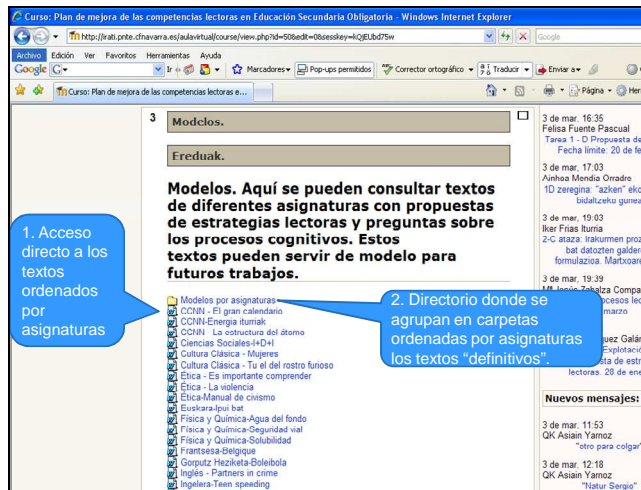
Koordinatzaileak ikastetxean eginiko materialak jaso eta Irakurketa Planeko memorian sartuko ditu.

3.3.1.6. Tutoreen taldeak lanak banaka berrikustea

Lan honek prozesu zehatz eta geldoa eskatzen du.

3.3.1.7. Moodle eran argitaratzea

Lotutako artxiboen bitartez edo datu base baten bitartez, ikastaroan parte hartzen dutenek aukera dute argitaratzen joaten diren lanak ikusteko.

3.3.2. Material didaktikoak: egin beharrekoaren adibide bat.

Lan-eredu bat izan daitekeenaren ideia orokor bat izateko, hona adibide bat:

2. lana. DBHko irakurtzeko gaitasunak hobetzeko Plana.

TESTUA.

Fue la primera vez que se oyó esa palabra en Macondo.

Ante el dibujo que trazó Aureliano Triste en la mesa, y que era un descendiente directo de los esquemas con que José Arcadio Buendía ilustró el proyecto de la guerra solar, Úrsula confirmó su impresión de que el tiempo estaba dando vueltas en redondo. Pero al contrario de su abuelo, Aureliano Triste no perdía el sueño ni el apetito, ni atormentaba a nadie con crisis de mal humor, sino que concebía los proyectos más desatinados como posibilidades inmediatas, elaboraba cálculos racionales sobre costos y plazos, y los llevaba a término sin intermedios de exasperación.

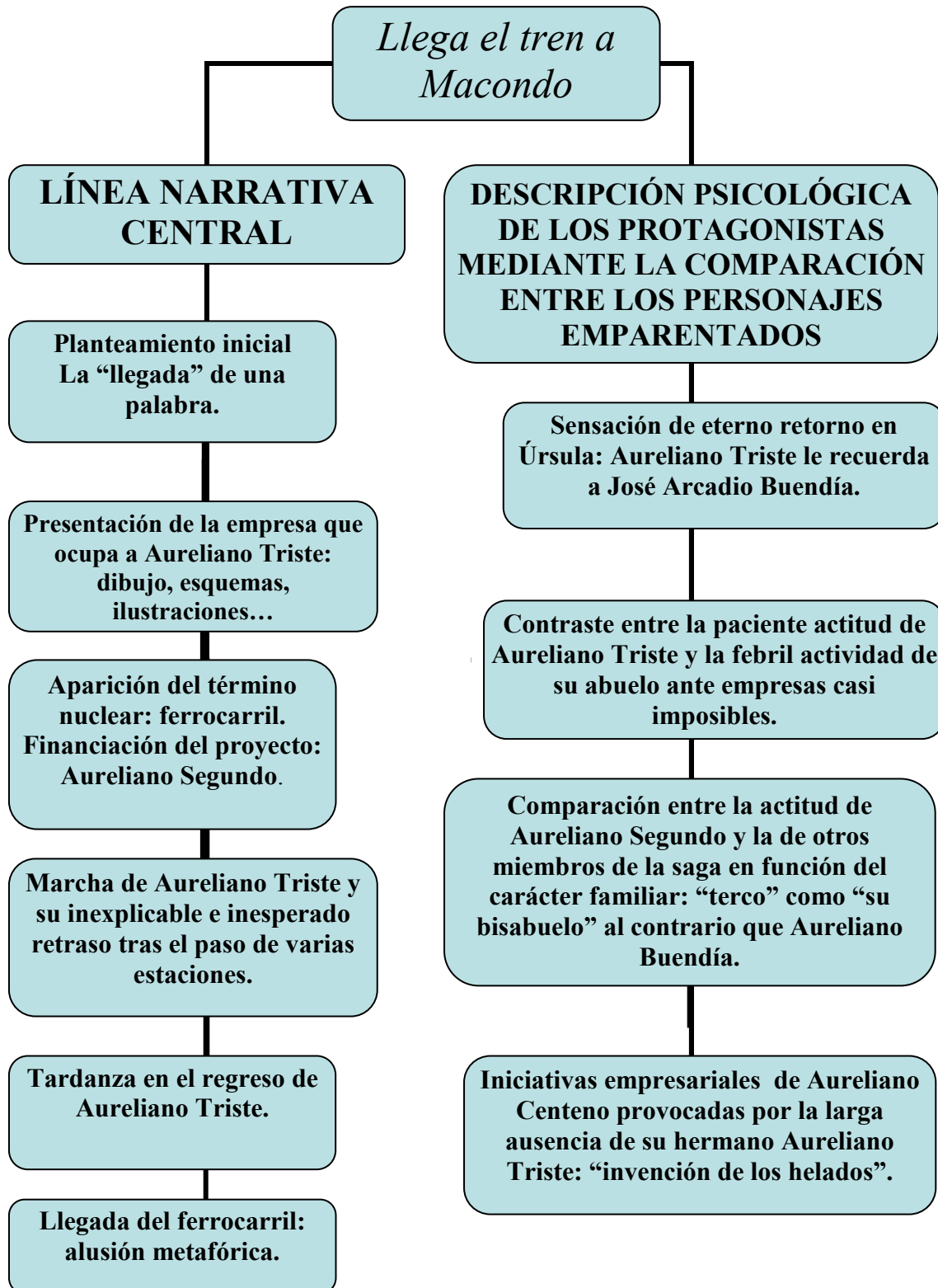
Aureliano Segundo, que si algo tenía del bisabuelo y algo le faltaba del coronel Aureliano Buendía era una absoluta impermeabilidad para el escarmiento, soltó el dinero para llevar el ferrocarril con la misma frivolidad con que lo soltó para la absurda compañía de navegación del hermano. Aureliano Triste consultó el calendario y se fue el miércoles siguiente para estar de vuelta cuando pasaran las lluvias. No se tuvieron más noticias.

Aureliano Centeno, desbordado por las abundancias de la fábrica, había empezado ya a experimentar la elaboración de hielo con base de jugos de frutas en lugar de agua, y sin saberlo ni proponérselo concibió los fundamentos esenciales de la invención de los helados, pensando en esa forma diversificar la producción de una empresa que suponía suya, porque el hermano no daba señales de regreso después de que pasaron las lluvias y transcurrió todo un verano sin noticias. A principios del otro invierno, sin embargo, una mujer que lavaba ropa en el río a la hora de más calor, atravesó la calle central lanzando alaridos en un alarmante estado de conmoción.

-Ahí viene -alcanzó a explicar- un asunto espantoso, como una cocina arrastrando un pueblo.

Gabriel García Márquez, *Cien años de soledad*. Ed. Cátedra, Madrid, 2005, pág. 332-333.

IRAKURTZEKO ESTRATEGIAK	
IRAKURRI AURRETIK	<p>Aurretiko ezagutzak aktibatzea:</p> <p>El espacio: el clima tropical, época de lluvias, el invierno caluroso.</p> <p>El tiempo: llegada del ferrocarril a regiones remotas, carentes de avances técnicos.</p> <p>El género: la novela: <i>Cien años de soledad...</i></p>
IRAKURRI BITARTEAN	<p>Hiztegia eta kontzeptuak: azalpena. Adibidez:</p> <p><i>Léxico: desatinado, racional; exasperación; frivolidad...</i> <i>Conceptos: guerra solar; eterno retorno.</i></p> <p>Laburbiltze partzialak:</p> <p>Para llamar la atención sobre el suceso nuclear de la narración (la llegada del tren a Macondo).</p> <p>Para comprender las complicadas relaciones de parentesco que se presentan veladamente.</p> <p>Para llamar la atención sobre detalles relevantes para la cabal comprensión: el clima, el carácter de los personajes...</p>
IRAKURRI ONDOREN	<p>Presta ezazu testuaren egiturari buruzko eskema bat.</p> <p>Eskemaren proposamena:</p>

IRAKURRI ONDOREN	<p>Testuaren laburpena egin.</p> <p>Laburpenaren proposamena:</p> <p>El fragmento narra brevemente la sorprendente llegada del primer tren a Macondo. “Ferrocarril” era hasta entonces una palabra desconocida para sus habitantes.</p> <p>Aureliano Triste, con una iniciativa aventurera que recuerda a la de su abuelo, aunque con otro talante, consigue llevar a término su colosal empresa que habría de costarle mucho más tiempo del previsto. Entre tanto, por la ausencia de su hermano, Aureliano Centeno desarrolla una incipiente fábrica de helados.</p> <p>El tiempo pasa y Aureliano Triste no regresa. Cuando ya se pensaba que la inversión de Aureliano Segundo para ayudar a su lejano pariente no había servido para nada, una vecina de Macondo divisó <i>una cocina arrastrando un pueblo</i>. El ferrocarril había llegado a Macondo.</p>	
IRAKURTZEKO PROZESUAK		
INFORMAZIOA BERRESKURATZE A – LORTZEA	1.	¿Qué parentesco une a Aureliano Centeno con Aureliano Triste?
	R.	Son hermanos.
	2.	¿En qué estación llega el ferrocarril a Macondo?
	R.	A principios del invierno.
ULERMEN OROKORRA	1.	Propón un título para este fragmento.

	<p>R.</p>	<p>Ejemplos:</p> <p><i>La llegada del ferrocarril a Macondo.</i> <i>Macondo se desarrolla.</i> <i>Avances tecnológicos en Macondo.</i> <i>Palabras y realidades.</i></p>
	<p>2.</p>	<p>¿Cuál te parece la idea principal o el tema de este texto?</p>
	<p>R.</p>	<p>El vigor emprendedor que posibilita el progreso técnico y que lleguen a zonas inhóspitas avances insospechados de los que no se conoce ni el nombre.</p>
<p>INTERPRETAZIOA INFERENTZIAK</p>	<p>1.</p>	<p>Indica si son verdaderas o falsas las siguientes afirmaciones:</p> <p>1. Aureliano Triste es hermano de José Arcadio Buendía. 2. Pasaron varios años antes de que Aureliano Triste regresará. 3. Macondo es un pueblo desarrollado tecnológicamente. 4. En Macondo se disfruta de un clima tropical. 5. Aureliano Segundo es un personaje adinerado.</p>
	<p>R.</p>	<p>1. F. Es hermano de Aureliano Centeno. 2. F. Pasó la época de las lluvias. 3. F. No están avanzados en ningún sentido. 4. V. Hay una época de lluvias y en invierno hace calor. 5. V. Efectivamente, financia de un plumazo tan colosal empresa.</p>

EDUKIAREN BALORAZIOA – GOGOETA	1.	¿Cuándo incorporan los hablantes de un idioma nuevas palabras?
	R.	El conocimiento de nuevas realidades conlleva la ampliación del léxico patrimonial.
	2.	¿En qué época situarías la escena que se presenta en el texto (la llegada de un tren de vapor a un pueblo)?
	R.	Seguramente, a finales del s. XIX o comienzos del XX.
FORMAREN BALORAZIOA – GOGOETA	1.	¿Cómo pueden solucionar los hablantes de un idioma la ausencia de un término para designar una nueva realidad?
	R.	Según se ve en el texto, se puede recurrir a una perífrasis metafórica de resonancias infantiles. A falta del término <i>tren</i> o <i>ferrocarril</i> , la buena mujer “describe” desde su conocimiento del mundo: <i>un espantoso asunto, como una cocina arrastrando un pueblo</i> .

3.4. Esperimentazio fasea: praktikan jartzea.

Lantalde gehienek, ahal izan duten neurrian, lanak esperimentatu dituzte, eta ikasleek lan egiteko modu berriak bertatik bertara ezagutu dituzte; bide batez, esan oso deigarri egin zaizkiola (batez ere, irakurtzeko prozesuak, daukaten zailtasunarengatik). Praktikan jartze horren emaitzak bildu eta baloratu ondoren, irakasleek txosten labur bat egin dute izandako esperientziari buruz. Txosten hori baliagarria izanen da proposamen bakoitzaren alde onak baloratzeko eta proposamena bera hobetzeko.

CENTRO	IESO LA PAZ (Cintruénigo)
PROFESOR/PROFESORA	Nuria García del Pozo
DEPARTAMENTO	Inglés
CURSO Y GRUPO	4º Diversificación
FECHA	Enero 2008

VALORACIÓN ESTRATEGIAS DE LECTURA

ANTES DE LA LECTURA

Considero que las estrategias previas a la lectura han funcionado bien y les han ayudado a comprender mejor el texto, lo que se ha notado en las respuestas.

DURANTE LA LECTURA

Las recapitulaciones parciales han sido de gran ayuda. Han funcionado bien.

DESPUÉS DE LA LECTURA

Repasar las hipótesis previas y verificarlas ha sido muy útil. La comparación entre la realidad descrita en el texto y su realidad les ha ayudado a ver más claramente los aspectos que el texto quiere destacar.

No obstante, creo que el hecho de trabajar todas estas estrategias con un texto que va a ser evaluado posteriormente, nos ofrece unos resultados nada objetivos, pues si no llegamos a llevar a cabo estas estrategias con los alumnos, sus respuestas habrían sido en algunos casos otras.

CENTRO	IESO LA PAZ (Cintruénigo)
PROFESOR / PROFESORA	N. G. del P.
DEPARTAMENTO	Inglés
CURSO Y GRUPO	4º Diversificación
FECHA	Enero 2008

PROCESOS	PREGUNTAS	BIEN	REGULAR	MAL
RECUPERAR – OBTENER INFORMACIÓN	1	8	0	0
	2	8	0	0
	3	6	0	2
	4	7	1	0
	5	7	0	1
	6	6	1	1
	TOTAL	42	2	4
COMPRESIÓN GLOBAL	1	5	3	0
	2	2	5	1
	3	6	2	0
	TOTAL	13	10	1
INTERPRETACIÓN INFERENCIAS	1	0	8	0
	2	5	3	0
	TOTAL	5	11	0
VALORACIÓN – REFLEXIÓN FORMA	1	5	3	0
	2	6	1	1
	TOTAL	11	4	1
VALORACIÓN – REFLEXIÓN CONTENIDO	1	4	4	0
	2	4	4	0
	TOTAL	8	8	0